

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Универзитет у Београду
Факултет политичких наука

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

На седници Наставно-научног већа одржаној 10. октобра 2019. године именована је комисија за преглед и оцену докторске дисертације Ђорђа Павловића, под насловом **„Утицај структуре међународног система на облике војног интервенционизма”** у саставу: др Дејан Јовић, редовни професор Универзитета у Загребу – Факултета политичких наука, др Саша Мишић, ванредни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, и др Немања Џуверовић (ментор), ванредни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука. Након прегледа рада, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси извештај

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидаткињи и дисертацији

Кандидат Ђорђе Павловић (1985) дипломирао је међународне односе 2009. године на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, са просечном оценом 9,56, а тема дипломског рада била му је „Политичка позадина Мајског преврата“. Мастер студије, модул европске интеграције, завршио је 2011. године на истом факултету, са просеком 9,89, одбранивши рад под називом „Институција Високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику као изазов институционалном балансу Европске уније“. Од 2012. године запослен је као војни службеник у Министарству одбране. До сада је објавио осам научних радова, од којих су референтне публикације:

Павловић Ђорђе (2016). „Одбрамбена сарадња Србије и Турске као показатељ спровођења Давутоглуове ”Стратегијске дубине““, *Војно дело*, Министарство одбране – Војноиздавачки завод, број 3, стр. 94-107 (УДК 355/359, ISSN 0042-8426), категорија **M51**.

Павловић Ђорђе (2013). „Устав Краљевине Србије из 1901. године“, Зборник Матице српске за друштвене науке, број. 144, стр. 509-522 (УДК 342.4(497.1)”1901”, ISSN 0352-5732), категорија **M24**

Одлуком Универзитета у Београду – Веће научних области правно-економских наука, од 20. септембра 2016. године, кандидату Ђорђу Павловићу је одобрена израда докторске дисертације **„Утицај структуре међународног система на облике војног интервенционизма”**.

У погледу форме и садржаја, дисертација је урађена у складу са правилима Универзитета у Београду и Факултета политичких наука: А4 формата, фонт Times New Roman, проред 1, маргине 20мм. Дисертација заједно са прилозима и списком коришћене литературе има укупно 242 стране, рачунајући ту и насловне стране и сажетке на српском и енглеском језику, текст захвалнице, садржај и биографију кандидата, као и три неопходне изјаве.

Сходно Правилнику о академској честитости Факултета политичких наука, дисертација је прошла проверу плагијата у програму *iThenticate*. Коначан резултат провере је 10% преклапања која се не односе на неправилно преузет текст већ на бројне библиографске јединице наведене у фуснотама, делове реченица који су општег карактера и списак скраћеница на почетку дисертације.

Дисертација кандидата Ђорђа Павловића састоји се из увода, пет поглавља и закључка, по следећем редоследу: Увод, Прво поглавље: Поларност међународног система, Друго поглавље: Војни интервенционизам, Треће поглавље: Војни интервенционизам у раздобљу 1919-1939. године, Четврто поглавље: Војни интервенционизам у раздобљу 1945-1991. године, Пето поглавље: Војни интервенционизма у раздобљу 1992-2012. године и Закључак.

На крају је приложен списак коришћене литературе који броји 501 библиографску јединицу, укључујући монографије, тематске зборнике, научне чланке, документе и изворе са интернета. Поред тога, као саставни део налази се и кратка

биографија аутора, као и неопходне потписане изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације јесте научно објашњење утицаја промене поларности (мултиполарни, биполарни и униполарни) међународног система на појавне облике међународног војног интервенционизма кроз анализу студија случаја НР Кине (јапанска окупација Манџурије), Гватемале (интервенција САД) и Савезне Републике Југославије (интервенција НАТО на Косову и Метохији).

У складу с тим, дисертација је имала за циљ има да покаже промену појавних облика међународног војног интервенционизма у три посматрана временска периода, као и да пружи научно објашњење промене тих облика. Управо због тога, описивање карактеристика конкретних међународних војних интервенција допринело је сагледавању заједничких особина мноштва интервенција које су се догодиле током 20. века, али и разумевању разлика које су се јављале у одређеним приликама. При томе, истраживање је узело у обзир и интеракцију великих сила, које чине сваки од три система чиме се подстичу или ограничавају конкретни облици интервенционизма. Споменутом анализом су се створили и основи и за научну прогнозу, имајући у виду да се закључци дисертације могу примењивати и на сагледавање утицаја будућих међународних система на праксу међународног војног интервенционизма.

Дакле, дисертација наглашава важности упознавања са савременим променама међународног интервенционизма, уз сагледавање позитивних и негативних последица наведених токова. Такође, имајући у виду да је Балкан деведесетих година прошлог века често био мета војних интервенција којима је практично изграђивана пракса интервенционизма, сагледавање блиске прошлости на адекватан начин претпоставка је успешног друштвеног и политичког деловања у данашњици, али и будућности. Осим тога, Република Србија је учесник у неколико међународних мисија задужених за стабилизацију прилика након међународних војних интервенција, а успех тих задатака делимично зависи и од разумевања контекста у коме се одвијају наведене интервенције.

3. Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

Општа хипотеза дисертације је да поларност међународног система узрокује варирања облика међународног војног интервенционизма. На основу опште хипотезе формулисане су посебне хипотезе које се односе на поларност самог међународног система, при чему, кандидат наводи да: (а) мултиполарни систем поспешује унилатералне међународне војне интервенције у сферама утицаја полова тог међународног система; (б) биполарни систем поспешује прикривене унилатералне интервенције суперсила на периферији међународног система; и (в) униполарни система поспешује отворене мултилатералне интервенције предвођене једином суперсилом.

У складу с тим формулисане су појединачне хипотезе за сваку од посебних хипотеза. Када је у питању мултиполарни систем полази се од претпоставке да је он био присутану периоду од 1919. до 1939. године, као и да су међународне војне интервенције унилатерално и отворено су изводили сви полови система у сопственим сферама утицаја. За биполарни систем кандидат наводи да се његово постојање може одредити временском одредницом од 1945. до 1992. године, при чему су међународне војне интервенције унилатерално и посредно изводиле две суперсиле претежно у тзв. Трећем свету. На крају, униполарност се везује за период од 1993. до 2012. године услед чега је међународне војне интервенције изводила једина суперсила претежно отворено и мултилатерално.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Осим увода и закључка, дисертације обухвата пет поглавља, од којих су прва два теоријска, а друга три емпиријска.

У уводном делу дисертације формулисан је истраживачки проблем, затим просторно, временски и дисциплинарно одређен предмет истраживања и постављен хипотетичко-методолошки оквир. Осим тога, увод садржи и одређење научних и друштвених циљева истраживања, као и кратак садржај дисертације по поглављима.

Прво поглавље је посвећено научном дефинисању поларности међународног система као независне променљиве овог истраживања. С тим у вези кандидат је најпре одредио међународни систем и његову структуру, користећи као полазиште налазе структуралних реалиста, али суштински заснивајући своје концепције на резултатима

Енглеске школе међународних односа. Користећи иста теоријска изворишта, кандидат је затим дефинисао и поларност међународног система, дајући и типологију њених појавних облика. Последњи део првог поглавља односи се на образлагање две различите методологије утврђивања тј. мерења поларности – оне која се заснива на материјалистичким показатељима, што је особина истраживања реалиста и бихејвиоралиста, као и методологије засноване на друштвеним тј. статусним индикаторима, што нарочито заступају аутори Енглеске школе.

У другом поглављу кандидат се усредредио на научно дефинисање међународног интервенционизма, а нарочито његове војне подврсте. Зарад постизања тог циља, представљена су четири доминантна приступа на који су истраживачи у оквиру науке о међународним односима до сада изучавали поменуто појаву. У том контексту, представљени су резултати нормативистичких, бихејвиоралистичких, постструктуралистичких, као и истраживања историјске социологије међународних односа. Осим усвајања еклектичког одређења међународног војног интервенционизма, на крају поглавља је дат и преглед досадашњих истраживања везе између поменутог феномена и поларности међународног система.

Треће поглавље, које уједно представља и почетак емпиријског дела дисертације, посвећено је особинама војног интервенционизма у мултиполарном систему. Као пример наведеног појавног облика поларности узет је Версајски систем (раздобље од 1919. до 1939. године), за кога је применом обе методологије утврђивања поларности установљено да је реч о мултиполарном систему. Потом је представљен и преглед међународних војних интервенција у том периоду, на основу чега је установљен и карактеристичан модел те појаве. Као парадигматска студија случаја, на крају овог поглавља представљена је јапанска интервенција у Манџурији 1931. године.

У четвртном поглављу дисертације кандидат је истраживао међународни војни интервенционизам у биполарном систему, а као пример такве конфигурације међународних односа одабран је хладноратовски међународни систем (раздобље од 1945-1991. године). Коришћењем обе методологије извршено је мерење поларности у наведеном периоду, а противречни резултати две методологије ишли су у прилог коришћењу друштвених тј. статусних показатеља. Поново је на основу прегледа војних интервенција поларних сила издвојен карактеристичан тип тог феномена, а потом као студија случаја представљена америчка интервенција у Гватемали 1954. године.

Пето поглавље кандидат је посветио особинама међународног војног интервенционизма у униполарном систему, за шта је искоришћен историјски пример

међународног система након Хладног рата (раздобље од 1992. до 2012. године). Поново су обе методологије утврђивања поларности примењене и у овом случају, а још једном се коришћење статусних показатеља показало кореспондентнијим са стварношћу. Представљене су и међународне војне интервенције из наведеног периода, уз издвајање карактеристичног модела. Као студија случаја употребљена је интервенција НАТО у СР Југославији 1999. године.

У закључку су верификоване општа и три посебне хипотезе овог истраживања, уз сумирање најзначајнијих научних резултата до којих је кандидат дошао. Осим указивања на предности усвојених дефиниција, представљени су и разлози зашто је коришћење статусних показатеља научно адекватније у односу на примену материјалних индикатора приликом утврђивања поларности у конкретном међународном систему.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Наведено истраживање тежи да допринесе теоријској расправи која се води у оквиру науке о међународним односима између заступника преовлађујућег утицаја структуре и заговорника доминантног полагања појединаца у разумевању деловања актера тј. држава у међународном систему. Указивањем на узрочност промена облика међународног војног интервенционизма на нивоу међународног система, истраживање осветљава окружење у коме делују појединци у име држава. У том контексту, истраживање показује на који начин функционисање сваког од три врсте међународног система (уни-, би- и мултиполарног) доводи до профилисања међународног војног интервенционизма. Истовремено, истраживање пружа додатна сазнања када је реч о стабилности сваког од посматраних међународних система (друга дебата у науци о међународним односима). Имајући у виду да је до сада највећи број радова био усмерен на дебат у заговорника мултиполарног и биполарног система, укључивањем униполарног система у анализу се додатно доприноси поменутој научној дебати.

Поред научног, истраживање пружа и практични допринос када је у питању даљи (не)развој међународног војног интервенционизма разматрајући који међународни системи поспешују интервенционистичко понашање, а који сузбијају такво деловање чиме се ствара могућност успешнијег предвиђања деловања актера у тренутним међународним односима.

6. Закључак

Комисија констатује да докторска дисертација Ђорђа Павловића испуњава све предвиђене формалне услове прописане процедуром. Дисертација је урађена је у складу са прихваћеном пријавом. У раду се критички разматра проблем и доказују се хипотезе које су наведене у пријави. Основни делови рада и очекивани налази су наведени и образложени у пријави. Дисертација испуњава методолошке стандарде и ниво аргументације који се захтевају од научног рада.

Имајући у виду све наведено, Комисија истовремено указује да истраживачки проблем који је кандидат обрадио показује познавање релевантне литературе као и висок степен разумевања теоријских дебата који се одвијају унутар науке о међународним односима. Општи циљ дисертације извире из потребе кандидата да укаже на важност разумевања домашаја тзв. великих теорија у објашњењу глобалних процеса који су се дешавали у прошлости, али и оних који обликују данашња друштва и њихове односе. У том смислу, докторска дисертација представља јасан допринос науци о међународним односима али и области студија мира, имајући у виду разматрање интервенционизма и његову промењиву природу.

Имајући у виду да је докторска дисертација **„Утицај структуре међународног система на облике војног интервенционизма”**, кандидата Ђорђа Павловића детаљно и уверљиво образложена, с јасним ослоном на широку теоријску и емпиријску грађу, као и да сам предмет истраживања представља оригинално усмерење, Комисија сматра да је рад испунио све предуслове за јавну одбрану, и предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука да прихвати Извештај, формира комисију за одбрану у истоветном саставу и одобри јавну одбрану докторске дисертације,

Комисија

Проф. др Дејан Јовић
Редовни професор
Универзитет у Загребу – Факултет политичких наука

Проф. др Саша Мишић
Ванредни професор
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Немања Џуверовић
Ванредни професор
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука
(ментор)

У Београду,
фебруар, 2020.